

CHECKLIST “AANDACHTSPUNTEN NIEUWE INFRASTRUCTUUR”

Vooraleer aan de slag te gaan moet eerst goed bij volgende zaken worden stilgestaan:

- Wat is het ambitieniveau van de zaal: puur 'lokaal met basisuitrusting' of uitrusting om bv. ook commerciële verhuur aan te trekken om zo (programmatie)inkomsten te genereren ?
- Hoe is de verhouding eigen programmatie/'verhuur', en over hoeveel activiteiten gaat het per jaar; op hoeveel bezettingsdagen/jaar wordt gemikt en hoeveel per soort programmatie/activiteit ?
- Wat is het programmatiebudget en is daarin ev. ruimte voor het per voorstelling inhuren van techniek (ook gelinkt aan ev. huistechnici) ?
- Is het de bedoeling dat eventuele meerdere zalen binnen 1 complex tegelijkertijd 'full-option' kunnen draaien ?
- Is het de bedoeling dat de zaal met vaste eigen technici zal werken die alle activiteiten begeleiden of worden de zalen inclusief de technisch eindverantwoordelijkheid in bruikleen gegeven aan derden ? (*dit is een belangrijk uitgangspunt in relatie tot het werken op hoogte, elektrisch schakelen en/of hijswerkzaamheden waaraan wettelijke keuringen en opleidingen zijn verbonden*) ?
- Indien ja, hoeveel technici zijn er, en hoeveel uren in hun werkplanning zijn zij effectief met techniek bezig (worden ze ook ingeschakeld voor andere klussen of bij andere diensten); is er daarnaast nog andere personeel in het gebouw aanwezig tijdens technische opdrachten ?

De combinatie van het antwoord op deze vragen bepaalt de mate van vaste technische uitrusting (ook keuze vast vs. mobiel), en de noodzaak van diverse disciplines in uw ontwerpteam (akoestiek, techniek, ...). Het ambitieniveau vertaalt zich in de grootte van de infrastructuur wat zich op zijn beurt dient te vertalen in het aantal technici.

Indien niet wordt gewerkt met vaste technici verdient het sowieso de voorkeur enkel te werken met vaste bruggen i.f.v. het stellen van belichting, en zich te beperken tot een basis geluid-, licht- en projectiesysteem. Hou sowieso in het achterhoofd dat elke goede investering bij de bouw zich terugverdient bij de exploitatie.

Zonder ons op de markt van theatertechnische adviesbureau's, die normaliter in een bouwproject als het uwe aan tafel zouden moeten zitten ter ondersteuning van de architect, te willen wagen vindt u hieronder een lijst van absolute basisvereistes i.f.v. een 'duurzaam beheer' (*lees: die later hopen werkuren of veel miserie zullen besparen en het verschil zullen maken tussen 'rendabel' of niet*). Zorg voor:

- vlotte laad- en losvoorzieningen met voldoende voldoende manoeuvreer- en parkeerruimte voor een trailer, overslagruimte en een goed toegankelijke scène/zaal (brede en voldoende hoge doorgangen met stevige deurkaders - bij voorkeur metaal) met zo weinig mogelijk hoogteverschillen (beperkte hoogteverschillen zijn voorzien van een hellend vlak); voorzie ook voldoende parkeerplaatsen voor artiesten;
- vlot toegankelijke 'plaatsen techniek' (plaats om bv. mengtafels tussen het publiek te plaatsen, op de centrale as op ca. 2/3 van de zaal en niet onder een balkon; mogelijkheid om daar vaste stoelen weg te nemen; hou ook rekening met zichtlijnen;
- een vlakke en stevige 'verende' podiumvloer¹ met een draagkracht van min. 500kg/m² – liever meer – en met vlotte toegang tot backstage, laad/loszone én zaal, en idealiter in de coulissen voorzien van uitneembare deksels en vloergoten om tijdelijke kabels op een vlotte en veilige manier te kunnen realiseren; voorzie ook voldoende ruimte in de coulissen (minimum oppervlakte totale podium = 2x oppervlakte effectieve speelvlak);
- een goede akoestiek; liever een te 'droge' akoestiek dan een te lange nagalmtijd.
- een geruisloze klimatisatie die zorgt voor een stabiele temperatuur, luchtvochtigheid en luchtkwaliteit in de zaal (*belangrijk voor de stemming van instrumenten*);

- voldoende krachtstroomvoorziening (3x380V+N/160A met een degelijke verdeelkast op het podium voorzien van alle mogelijke aansluitingen (CEE 125A/CEE63A/CEE32A + voldoende monofasige kringen 20A) + een gescheiden 'propre' voeding voor geluid van 3x380V+N/32A;
- zelfsluitende deuren met deurmagneten gekoppeld aan het branddetectiesysteem i.f.v. een vlotte logistiek;
- bij voorkeur vast frontlicht eigen aan de zaal, te richten vanuit een vaste en vlot toegankelijke zaalbrug in een belichtingshoek van 45°;
- goede hijsinfrastructuur (trekken of takels/trussen) zodat wat de lucht in moet op de vloer kan worden gebouwd (ook voor de zaalbrug mocht die niet vast en toegankelijk zijn). Zorg tevens voor een takelpunt vooraan het podium links en rechts voor een geluidssysteem, en voor voldoende netto dakbelasting (*min. 10T – hou rekening met de dubbele veiligheidsfactor voor het hijsen boven personen*) zodat eventuele toekomstuitbreidingen de stabiliteit van uw gebouw niet in het gedrang brengen;
- ruimte voor het plaatsen van een volgsport en voor het plaatsen van een videoprojector (een projector ophangen in de zaal is af te raden omwille van het ventilatiegeluid, het afregelen en het onderhoud);
- basisafstopping (doeken: poten, friezen, fonddoek, infini, voordoek) rekening houdende met de zichtlijnen en een projectiescherm aangepast aan de grootte van de zaal. Een vast projectiescherm wordt idealiter geplaatst net na het voordoek, zodat bij een filmvoorstelling een decor op scène kan blijven staan;
- vaste bekabeling voor geluid, licht en video tussen regiekamer, 'plaatsen techniek' en podium in een ruime metalen kabelgoot waar ev. later nog vlot bekabeling kan worden in bijgeplaatst; zorg dat de kabelgoot loopt van/naar regiekamer, zaalbrug, plaatsen techniek, podium links, podium rechts, plaats projector, technische ruimte, ...; bespaar bv. ook niet op CAT6-bekabeling op deze posities en in het hele gebouw en voorzie in elke ruimte min. 4 aansluitingen;
- gradueel dimbaar zaallicht, dimbaar vanop de lichtmengtafel en via vaste knoppen voor de onderhoudsploeg;
- geen storend afstralend licht van nood- of trapverlichting richting het podium om een blackout mogelijk te maken;
- mogelijkheid om een brandalarm met rookdetectoren te kunnen uitschakelen dmv een afteltimer, zodat het ook terug wordt ingeschakeld, en waarbij de nodige flankerende maatregelen worden genomen binnen het intern noodplan;
- een degelijk intercomsysteem, minimaal tussen regie, podium en loges;
- goed uitgeruste loges (warm en koud water, privaat sanitair (wc's en douches), goed verlichte spiegels, zeer veel stopcontacten, cateringvoorziening (min. frigo, microgolf, ...), strijkplank en strijkijzer, WiFi, sfeervol ingericht met oa dimbare verlichting); bemerk dat dit de 'living' van artiesten-on-tour is;
- slimme investeringen gericht op een 'duurzaam beheer' op alle vlakken tout court. Nu investeren in bv. led is iets duurder in aankoop dan klassiek licht maar kan worden teruggewonnen en route de parcours in de exploitatiekosten voor elektriciteit, lampen en werkuren. Een andere voorbeeld is een centraal stofzuigsysteem tussen de stoelen in de schouwburg, met als bijkomend voordeel dat kan worden gestofzuigd tijdens de soundcheck ...

¹ Over podiumvloeren zijn al honderden discussies gevoerd. De ideale podiumvloer bestaat niet, veel is afhankelijk van de toepassing op het podium. Een klassieke podiumvloer had vroeger de eigenschap dat wanneer een schroef in de vloer werd gezet het gat na een tijd terug verdween door de natuurlijke eigenschappen van het hout. Een degelijke (verende; planken niet rechtstreeks op de chape) podiumvloer kost dus inderdaad centen. Een balletvloer wordt in een technische fiche buiten voor een dansvoorstelling veelal gebruikt om een matte ondergrond te verkrijgen waarop het licht zonder reflecties schoon uitkomt. Laat nu net het bindmiddel in verven de meeste glans op een podiumvloer leggen. Maar ook de stabiliteit en het draagvermogen (bv. om met hoogtewerker te kunnen werken) spelen een rol. 500kg/m² is daarbij echt wel het minimum. Om kosten te besparen in het bouwproces wordt nogal eens geopteerd voor een betonplex antislip vloer, het type plaat waar ook de vloer uit aanhangwagens wordt uit gemaakt. Relatief goedkoop, stevig, mat en indien nodig vervang je gewoon één of enkele platen. En indien nodig leg je daarop een balletvloer (maar zorg er sowieso voor dat de vloer 'verend' is want anders lopen dansers onmiddellijk blessures op).

Referentiedocumenten:

- [SARC: Bouwen aan culturele ruimtes – Technische prioriteiten voor culturele infrastructuur](#)
- [Serie 'We bouwen een theater' \(Zichtlijnen\)](#)
- [Verzamelnota 'Trekkenwanden in België'](#)